

Bildande av Gärdåns naturreservat i Malung-Sälens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Området är ca 39 ha stort och består av barrnaturskog. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Gärdåns naturreservat
Kommun	Malung-Sälens kommun
Län	Dalarna
Församling/socken	Lima socken
Naturgeografisk region	Vågig bergkullterräng
Fastigheter	Östra Tandö 2:3 Östra Tandö 2:6 Östra Tandö 2:13
Areal	Total areal: 39,4 ha Landareal: 39,4 Produktiv skogsmark: 37,4

Syfte med naturreservatet

Vårda och bevara värdefulla naturmiljöer

Syftet med reservatet är att i linje med det nationella målet om levande skogar bevara de värdefulla livsmiljöerna i ett gynnsamt bevarandetillstånd. Vid Gärdån återfinns en gammal variationsrik barrnaturskog med osedvanligt mycket död ved som med fortsatt skoglig kontinuitet och utan mänsklig påverkan ger fortsatt goda förutsättningar för naturvärdena. Den övergripande inriktningen för skötseln är därför fri utveckling.

Bevara biologisk mångfald

Vid Gärdån återfinns en gammal barrnaturskog med en rad hotade arter som för sin fortsatta fortlevnad är beroende av fortsatt skoglig kontinuitet. Den gamla skogen tillsammans med påverkan av bäckarnas höga och jämna fuktighetshållande verkan bildar en livsmiljö som gett upphov till en artrikedom utöver det vanliga.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i naturreservatet. Områdets typiska livsmiljöer och arter ska kunna studeras. Områdets lättillgänglighet gör att förutsättningarna för att besöka området för naturupplevelser är goda.

Syftet ska nås genom att

Föreskrifter för området

Undanta området från all form av skogliga åtgärder som kan äventyra de livsmiljöer samt växt och djursamhällen som är knutna till naturskogen. För att trygga den skogliga kontinuiteten med träd i olika successionsstadier och för att bibehålla och förbättra skogens strukturer med död ved bör skogen utvecklas fritt.

Skötsel i enlighet med skötselplan

Underhåll av befintlig led och information om områdets värden.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Gärdån har trots sin begränsade areal stor variation i skogsmiljöer. Här finns allt från den friska tallskogen med riktigt gamla tallar i den mer höglänta NÖ delen till gransumpskog närmare ån i SV. Bevarandevärdet är naturskogens strukturer med gamla träd och död ved och till dessa medföljande arter. Vid Gärdån är andelen död ved utöver det vanliga. Här återfinns följaktligen också en rad hotade arter. Vid en översiktlig inventering har tex rosenticka återfunnits på minst sju ställen, lappticka på två. Utöver dessa arter finns här en mångfald av andra artgrupper specialiserade på miljöer som vid Gärdån. Tretåig hackspett samt insekten bronshjon för att nämna ett par.

Miljömål

Ett av de nationella miljö kvalitetsmålen heter Levande skogar och har ett delmål som säger att ytterligare 320 000 ha skyddsvärd skogsmark i landet ska skyddas som naturreservat till år 2010, räknat från 1998. Miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt och djurliv har som delmål att senast år 2010 ska förlusten av biologisk mångfald inom Dalarna vara hejdad. Detta beslut om att skydda Gärdåns naturreservat bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv".

Motiv för bildande av naturreservat**Skyddsform**

Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken

Planeringsbakgrund

Ett mindre område intill ån är utpekad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som anges i skötselplanen. Detsamma gäller för uppföljning av kvalitetsmål.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämma eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle,
3. gödsla, sprida aska eller använda bekämpningsmedel,
4. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag:
 - transportera ut älg, björn, större hjortvilt eller vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
 - för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till länsstyrelsen,
5. plantera in växter eller djur,
6. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
7. uppföra jakttorn och jaktpass med följande undantag:
 - jaktpass av naturmaterial får uppföras- men sikt-eller skjutgator får inte röjas,
8. bedriva jakt med fälla och snara med följande undantag:
 - jakt med minkfällor är tillåtet,
9. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka/samla djur till vissa platser,
10. upplåta korttidsjakt inom naturreservatet.
utan Länsstyrelsens tillstånd
11. sprida kalk.

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar,
2. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark,

Utan Länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (tex insekter),
4. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang,
5. cykla eller rida annat än på markerad led,
6. elda.

Motiv till föreskrifter, undantag mm

I *punkterna A1; A3; A4; A5; A6; A7; C1; C2; och C3* förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper och naturskogens växter och djur.

I *punkt A2* förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet.

Uppkommer insektskadorna på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

I *punkterna A8-A11* regleras jaktutövningen. Jakt med fällor bedöms ej vara av samma starka allmänna intresse som annan jakt, utan bedrivs främst i beståndsreglerande syfte. Utgångspunkten bör därför vara att endast tillåta jakt med fällor om det finns skäl att reglera specifika arter. Utestående fällor minskar också upplevelsen av ett ”orört” område och kan upplevas negativt av friluftslivet.

Jaktutövarna inom naturreservatet ska ha en ingående kunskap om områdets naturvärden/skyddsbehov och vilka hänsyn som behöver tas vad gäller bl.a. jaktens omfattning och utövning. Jaktgäster accepteras endast om de medföljer nyttjanderättsinnehavare – d v s de ska bedriva jakt tillsammans.

Utfodring (åtling) av vilt medför att djur koncentreras till området vilket lokalt kan skada vegetationen samt vara störande för övrigt friluftsliv. Exempelvis är det dock tillåtet att lämna kvar den urtagna älgräntan efter skjuten älg liksom att mata småfåglar. Det är också tillåtet att sätta ut saltsten, dock bör placeringen vara sådan att skador på vegetation minimeras.

Punkterna B 1 – B 2 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. Information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet bedöms idag angeläget för att tillmötesgå det rörliga friluftslivet. Forskning och uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär.

Punkterna under C inskränker allmänhetens nyttjande av området

Skogens träd är grunden för reservatets värde och får inte skadas. Matsvamp och bär får givetvis plockas i reservatet.

C3. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs.

C4. Fler besökare i reservatet är normalt positivt. Olika organiserade arrangemang kan dock, om de bedrivs i olämplig omfattning, på olämpligt sätt, på olämplig plats eller under olämplig tid, störa andra besökare och negativt påverka naturmiljön. För att kunna inrikta den organiserade verksamheten till en hållbar och miljöanpassad sådan, krävs därför tillstånd av länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan då ställa villkor och anvisa passande plats etc.

Det är tillåtet att tälta i reservatet under förutsättning att man tar hänsyn och inte stör häcknings- och spelplatser och inte skadar växande eller döda träd.

C5-C6. Länsstyrelsen bedömer att det i reservatet kan bli en ökande grad rörligt friluftsliv och därför bör detta regleras. När det rör sig många personer i ett område så blir det lätt konflikt om man inte från början försöker planera för alla de som vill använda området. Därför vill Länsstyrelsen med dessa föreskrifter styra var olika aktiviteter får finnas dels för att undvika problem och dels för att inte motverka syftet kring skydd av biologisk mångfald.

Ärendets handläggning

Områdets naturvärden uppmärksammades först i samband med Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1994. I samband med Länsstyrelsens inventering av urskogsartade skogar 2003 framkom att området i sin helhet har mycket höga naturvärden. En avverkningsanmälan föranledde Länsstyrelsen att genomföra en kompletterande inventering av området. Inventeringen bekräftade ytterligare skyddsvärdet för området. Markägarna kontaktades och informerades om Länsstyrelsens förslag till skydd av området som naturreservat. Värdering av skogen skedde år 2008 varefter förhandlingar inleddes. Överenskommelse om intrångsersättning avtalades december 2008.

Under samrådet framkom synpunkter från SGU om jordartsgeologin vilket införts i beskrivningstexten. Likaså har synpunkter från Lillmons älgjaktslag angående

flottningsdamm samt historiken kring stigsystemen införts.

Upplysningar

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge tillstånd eller dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Kungörelse

Beslutet kungörs på det sätt som gäller för författningar i allmänhet. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 4 (formulär 6).

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Maria Norrfalk

Ärendet har beretts av naturskyddshandläggare Raimo Laurila. Efter remissen har ärendet övertagits av funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson.

I den slutliga handläggningen deltog även jurist Gunilla Garbergs, antikvarie Agneta Jonsson, samhällsplanerare Beate Löfvenberg och enhetschef Stig-Åke Svenson.

Maria Norrfalk

Jemt Anna Eriksson

Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Skötselplan
Bilaga 4	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

Gärdån - Översiktskarta

Bilaga 1

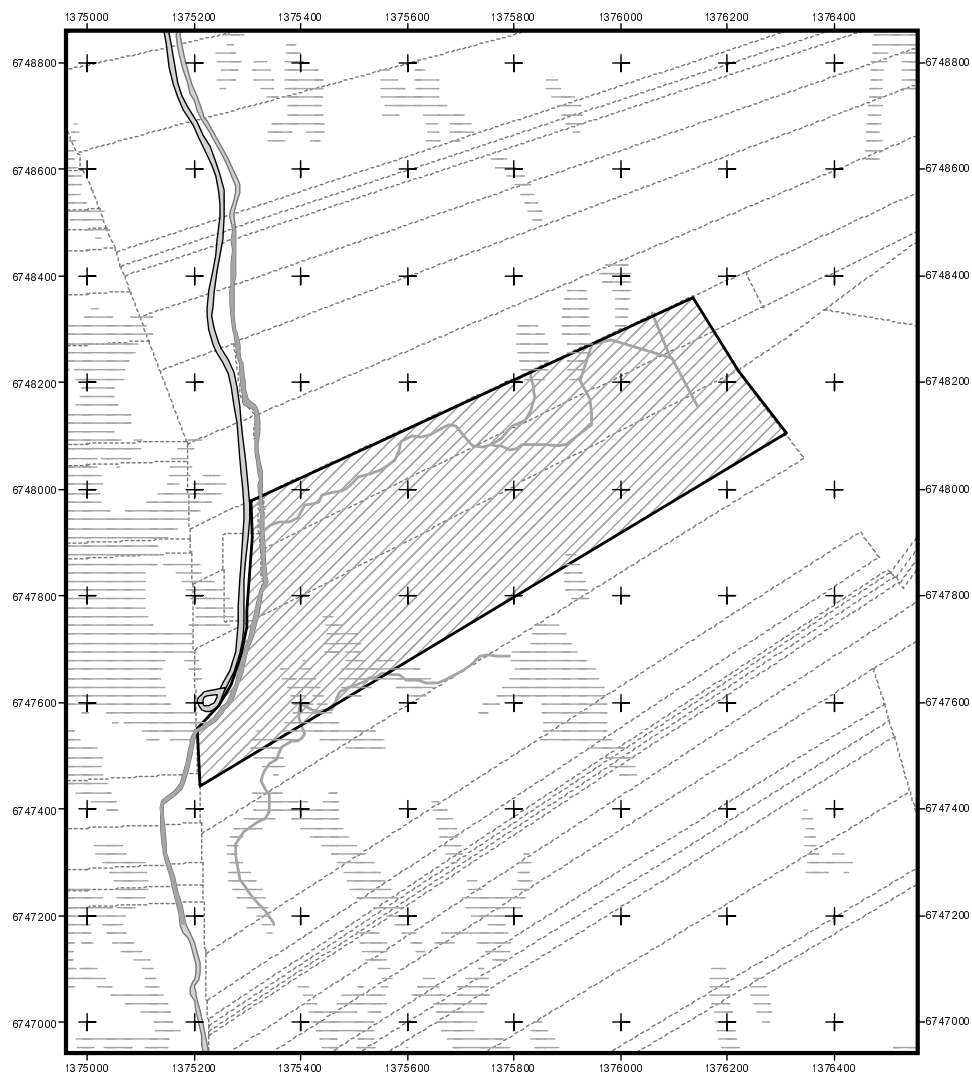
Blå kartan 1:150 000

Underlagskarta lantmäteriet medgivande 96.0352.

Gärdån - Beslutskarta

Bilaga 2

Koordinater angivna i rikets nät

100 0 100 200 meter

1:10000

Reservatsgräns

Sankmark

Vattendrag

Bilvägar

Sjöar

Fastigheter

Underlagskarta lantmäteriet medgivande 96.0352.